

RAMAZAN AYINDA KIYAMIN ÖNEMİ

Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ila yevmid din. Emmâ ba'dü fe-kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem.

Ebu Hureyre radiyallahu anh kale

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُرَغَّبُ فِي قِيَامِ
رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَأْمُرَهُمْ فِيهِ بِعَزِيمَةٍ، فَيَقُولُ: «مَنْ
قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْهُ

ذَنْبِهِ»

Kâne yuraggibu fî kiyâmi ramadâne min gayri en yemurehum fîhi bi-azîmetin, feyekûlu “men kâme ramadâne îmânen vehtisâben gufira lehû mâ tegaddeme min zenbihi.”

a. Teravih Namazı Önemi

Revahü'l Buhari ve Müslimun ve ebu Davud ve Tirmizi ve Nesâi.

Bu hadîs-i şerîf yapagelmekte olduğumuz bir ibadetin bize neler kazandırdığını öğretmesi bakımından önemli. Büyüklerimiz, atalarımız bize güzel şeyler öğretmişler. Güzel şeyleri ihtiyat etmişiz, yapıyoruz ama neler olduğunu da bilelim, kaynağını da bilelim.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Ebu Hureyre *radiyallahuanh*'ın bize rivayet ettiğine göre buyurmuş ki ne yaparmış?

Kâne Yuraggibu fî kiyâmi ramadâne.

Ramazan kıyamına teşvik ederdi.

Kıyam ne demek?

Ayağa kalkmak demek.

Murad nedir ayağa kalkmaktan?

Geceleyin ayağa kalkmak.

Geceleyin ayağa kalkmaktan murad nedir?

Gece namazı kılmak. Geceleyin namaz kılmak, bu tabirdir. Kelime manası olarak ayağa kalkmak gibi ama asıl amaç, anlatılmak istenen geceleyin namaz kılmak.

Ramazan'ın özel olarak gece ibadetinin adı nedir?

Şu bizim kıldığımız teravih namazıdır.

Niye teravih namazı denmiş?

Teravîh nerden geliyor?

Rahat kökünden çıkma bir kelime. Rahat, "tervîh" rahatlandırmak demek. Teravîh de aralarında rahatlandırmalar olan rahatlandırılıla rahatlandırılıla cemaat, dinlendirile dindendirile kılınan namaz demek. Cemaatle olma şartı yok idi ama sahabe-i kiram cemaatle kılarlardı bunu. Hazreti Ömer *radıyalla-huanh*'ın da kendisinin kararı var. Şu kadar kılın, şöyle yapın diye. Onun da hatırası var bu teravîh namazı üzerinde. Peygamber Efendimiz bu geceleyin namaz çok namaz kılmayı Ramazan'da teşvik ederdi. Çünkü Ramazan'da yapılan ibadetlerin sevabı çok fazla. Nasıl yapacağız diye herkesi serbest bırakırsan belki bilemez. Ama işte herkes de teravîh namazı kılınca çok çok o sevapları kazanıyor. Şimdi onu görmüş oluyoruz.

min gayri en yemurehum fîhi bi-azîmetin.

Onlara azimeti emretmeden teşvik ederdi.

Ne demek?

Mutlaka yapacaksınız ille yapacaksınız, mutlaka yapın diye size emrediyorum demeden teşvik ederdi. Kılırsanız çok iyi olur. Yapabilerseniz çok iyi olur tarzında yumuşak bir teşviki var Peygamber Efendimiz'in bu ibadete.

fe-yekûlu.

Sonra derdi ki Peygamber Efendimiz. Efendimiz'in sözü bu. Yukarısı adeti ne yapardı böyle yapardı Peygamber Efendimiz teşvik ederdi. Şuradan itibaren de sözü.

men kâme ramadâne.

Kim Ramazan'da kıyam yaparsa. Kalkarsa, gece namazı yani teravih kılırsa. Geceleyin kalkıp namaz kılırsa.

Nasıl ama?

îmânen.

İnanarak, inanıyor, inanç sahibi.

ve-htisâben.

Sevabını da Allah'tan hesap ediyor. Biliyor ki Allah bu ibadeti sever, ben bunun mükafatını Allah'tan bekliyorum, Cenab-ı Hak bana şu eciri sevapları ihsan etsin de çok sevaplara nail olayım diye sırf Allah'ın rızasını düşünerek bu namazı kılıyor. İnanarak ve sevabı da Allah'tan

bekleyerek kim Ramazan'ı geceleri kalkıp namazla değerlendirirse.

Gündüzleri?

Gündüzleri de *same*.

Same ne demek?

Oruç tuttu demek.

Kame ne demek?

Namaz için kalktı demek. Gündüz olalım saim, gece olalım kaim. Böyle bir ilahi var ama daha Sabahattin gelmediği için son şeylerini söyleyemiyorum. Gündüz olalım saim. Yani oruçlu. Gece olalım kaim. Ondan sonra bir şey. Belki Bilal bilir. Gündüz olalım saim. Gece olalım kaim. Sonraki mısraları nasıl geliyor böyle bir ilahi vardı.

Hatırlıyor musun?

Tamam. Neyse ben onu bulurum *İnşallah*.

05,15

Evet kim Ramazan'da inanarak sevabını Allah'tan bekleyerek namaz kılarsa ne olurmuş?

Şimdi geliyor cevabı.

gufira lehû.

Ona mağfiret olunur.

mâ tegaddeme min zenbihi.

Günahından, o zamana kadar işlemiş olduklarından affı mağfiret olunur. Günahları siliniyor. İşte bu teravih namazı. Kim Ramazan gecelerini inanarak alacağı sevabı, mükafatı düşünerek ihya eder teravih namazı kılsa geçmiş günahları mağfiret olunur. Onun için teravihi kardeşlerimiz kaçırmayın diye biz de nasıl olsa İsveç'te geceler uzun oluyor bu Ramazan diye teravihi çektik saat 20.00'ye aldık.

Asıl teravih kılma vakti kaç?

16.30. 16.30 nere 20.00 nere?

Ama arkadaşlar bu sevapları kaçırmayınlar. Çünkü kendi başına oldu mu işyerinden gelir ondan sonra da bu namazı kılamadan yatar. Kendisi de kılsa olur ama kılamaz. Hocayla, müezzine beraberce tatlı tatlı oluyor. Hele arkasından çaylar, şekerler, pastalar, börekler vesaireler olunca o zaman o cami çok daha özel bir cami oluyor. Çok daha güzel oluyor.

Bu hadîs-i şerîfi hem Buhari hem Müslim hem ebu Davud hem Tirmizi hem Nesei rivayet etmiş ki beş tane büyük hadis imamı, yani hadis ilmi dalının beş en önde gelen mübarek ismi. *Rahmetullahi aleyhim ecmain.* Allah

cennette tanıştırsın buluştursun. Bu İmam Buhari, selamün aleyküm. Bu İmam Müslim, bu Nesei, bu ebu Davud, bu Tirmizi. İnşallah hadislerini, naklettikleri hadisleri okuyoruz.

Biz okudukça onlar sevap kazanıyor. Bu hadisi okuduk, ben sevap kazanıyorum okudum diye, siz sevap kazanıyorsunuz dinliyorsunuz diye, o sevap kazanıyor o kitabı yazdı diye, bu hadîs-i şerîfi rivayet eden ebu Hureyre sevap kazanıyor, nakletti diye. Peygamber Efendimiz'e hepsimizin sevabı yazılıyor o sebep oldu diye. Peygamber Efendimiz'in ne kadar sevaplar kazandığını, her an nasıl güldür güldür sevaplar, coşkulu, muazzam sevaplar geldiğini anlayın.

b. Kim Ramazan Orucunu Tutarsa

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، وَعَرَفَ حُدُودَهُ، وَتَحَفَّظَ مِمَّا كَانَ
يُنْبَغِي لَهُ أَنْ يَتَحَفَّظَ فِيهِ، كَفَّرَ مَا قَبْلَهُ

An ebi Saîdini'l-Hudri radiyallahu anhu aninebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme kal.

Men sâme ramadâne ve arafe hudûdehu ve tehaffaza min mâ kâne yenbagî lehu en-yete-haffaza fîhi keffere mâ kablehû.

Keffere demiş. Orada bir boşluk var. *Keffere* olunca kefferallahu olur. Orası atlanmış, düşmüş gibi. Eğer o yoksa *küffire* diye okunur, aynı mana olur. Onu açıklayacağım.

Ebu Saidin Hudri *radıyallahuanh*'ten rivayet edildiğine göre. İbn Hibban ve Beyhaki *rahmetullahialehyhima* rivayet etmişler. Efendimiz yine bildiğimiz bir gerçeği rivayet etmiş. Sahih hadis kitaplarından bunu naklediyoruz.

Men sâme ramadâne.

Kim Ramazan orucunu tutarsa. Ramazan ayını oruçla geçirirse.

Ama nasıl?

Güzel tutmak diyordum ben her zaman söylerken, orucu güzel tutarsa. Burada biraz o güzel tutmanın nasıl olacağına dair kelimeler var, tarif var.

ve arafe hudûdehu

Bu orucun sınırları nedir bilirse. Orucun hudutları.

Yani oruç tutan nereye kadar tutacak orucu?

Nereye kadar tutacak?

Gözüne oruç tutturacak, harama bakmayacak. Diline oruç tutturacak, günahı söylemeyecek. Kulağına oruç tutturacak, dinlemeyecek. Birisi gıybet ediyor falancayı. Dur diyecek, ben oruçluyum. Ben gıybet dinleyip de günaha giremem. Kulağımı günaha sokmam diyecek. Elini günaha uzatmayacak. Gözüyle günaha bakmayacak. Ayağıyla günahlı yere gitmeyecek. Aksi takdirde sevabı kaçır. 10,00

Çünkü bunları yapıp da oruç tutan kimse için Peygamber Efendimiz eğer ilerde karşımıza gelirse okuyacağım. Buyuruyor ki, Allah'ın onun aç kalmasına susuz kalmasına ihtiyacı yok. Bunu yapmadıktan sonra aç kalmış susuz kalmış oluyor. Ona da Allah'ın ihtiyacı yok. Allah'ın zaten bizim ibadetlerimize ihtiyacı yok da, hiçbir sevap alamaz. Boşuna aç kalıyor susuz kalıyor demek. Çünkü dilini tutmuyor, gözüne hakim olmuyor, kulağına hakim olmuyor. Haramlardan kaçınmıyor, ahlakı güzel değil, yaptığı işler hatalı kusurlu. O zaman boşuna aç ve susuz kalıyor. Onun aç ve susuz kalmasına Allah'ın ihtiyacı yok. İstemem diyor

Cenab-ı Hak. Sevmedim böyle bir oruç tutuş tarzını demiş oluyor.

arafe hudûdehu.

Orucun sınırlarını, yasaklarını, yapılması gereken şeyleri bilirse.

ve tehaffaza.

Korunursa. Kendini hıfz ederse muhafaza ederse.

min mâ kâne yenbagî lehu en-yetehaf-faza.

Korunulması onun üzerine boyun borcu olan şeylerden bu orucu tutan kimse korunursa, kendisini korursa

kefferallahu.

Allah günahlarını örter. *Keffere yukeffiru* örtmek demek. Kefere kökünden geliyor. Kafir kelimesi aynı kökten geliyor. Örtmek manasında aslında bu.

Kafire niye kafir denmiş?

Hatta Fetih suresinin son ayetinde;

Yu‘cîbu’z-zürrâ’e li-yeğîze bihimü’l-küffâr.

Diye de bu kelime geçiyor. Yani tarlaya tohumu ekip de üstünü toprakla örttüğü için

ziraatçilere de o kelime kullanılıyor. Örttükleri için, tohumun üstünü örttüklerinden. *kef-fere* yani günahın üstünü örtmek, mağfiret etmek demek. *Gafara* da örtmek demek. Mesela *gafara*'dan miğfer kelimesini kullanıyoruz. Kafayı örtmek için takılan şapkadan daha kuvvetli. Kurşun geldiği zaman sektiren şeye miğfer diyoruz. Eskiden de kullanılmış. Eskiden de kılıcı kafasına vurduğu zaman kafası kesilmesin diye başını koruyor. Bir de burasından aşağıya da halkalar saç gibi sarkıyor omuzlarına. Yani boynuna da gelse, boynunu hart diye kesmesin, miğfer diyoruz. O da *gafara* kökünden mağfiret. Ana manzara günahları örtüyor Cenab-ı Hak.

Kefferallahu mâ kablehû.

Geçmiş olan günahlarını örter. Yani siler, kaybeder, göstermez, veya;

küffire mâ kablehû.

Geçmiş günahlara affı mağfiret olunur manasına.

Bir insan orucu, Ramazan'ı Stockholm'de tutarsa bu sevapları alıyor.

İstanbul'da tutarsa alıyor da acaba Mekte'de tutarsak ne olur?

c. Mekke'de Olsaydık

Mekke'de olsaydık Şimdi.

Mekke'de orucu tutsaydık acaba aynı oruçla kazanç ne olacaktı?

Bir de onu okuyalım. O da biraz meraklı bir Şey.

An ibn Abbas *radiyallahuanhuma* Hazreti Abbas amcanın oğlu Abdullah. Abdullah ibni Abbas.

Kimin amcası?

Peygamber Efendimiz'in amcası. Peygamber Efendimiz'in Müslüman olan sevgili amcalarından birisi bu Abbas. Hamza da bir amcasıydı. Hazreti Ali'nin babası olan ebu Talip de amcasıydı ama o, ölümden korktu da imana geldi müşrikler korkak derler diye kelime-i Őehadet getirmeden gitti. Amcacağım bir kelime-i Őehadet getir de sana Őefaathçi olayım, Őefaath etmeye hakkım olsun, müsaadem olsun dedi. O da arkamdan sonra benimle alay ederler. Ölümden korktu derler diye, biliyorum yeğenim filan dedi ama *EŐhedü enla ilallah ve eŐhedü enne Muhammeden abduhu ve rasuluhü* demedi.

O da Hazreti Ali'nin babası olan ebu Talip, o da amcası. Hem de küçükken baktı da Peygamber Efendimiz'e. Onun için Peygamber Efendimiz onun Müslüman olmasını çok istiyordu.

Bu Abbas'ın oğlu. Çok oğulları var bir tanesi Abdullah. Genç delikanlıydı Peygamber Efendimiz'in zamanında. Bazen Peygamber Efendimiz onu bineğinin arkasına filan bindirirdi. Delikanlıydı, gençti ama çok akıllı, zeki, mücahit, çok hoş bir gençti yani. İnşallah siz de onu örnek alırsınız, öyle olursunuz. Çok akıllıydı, çok ciddiye. Hazreti Ömer zamanında Hazreti Ömer onu yanına alırdı baş köşeye oturturdu.

Derlerdi ki bu genç çocuğu niye baş köşeye oturtuyorsun?

İlminden dolayı. Çok bilgiliydi, dikkatliydi. Çok şey öğrenmişti Hazreti Abdullah. Dört Abdullah'tan birisi de bu. Abbas'ın oğlu Abdullah. Amr ibn As'ın, Mısır Fatihinin oğlu Abdullah. Mesud'un oğlu Abdullah ibn Mesud. Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah. Dört Abdullah dördü de alim, çok kıymetli kimselerdi. O ri-

vayet ediyor. Allah *radiyallahuanhuma*, şefaatlerine erdirsin. Cennette buluştursun hepimizi *Inşallah*. Cehenneme düşmeden cennete sokup.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz dedi ki.

مَنْ أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ بِمَكَّةَ، فَصَامَهُ مِنْ أَوَّلِهِ إِلَى
آخِرِهِ، وَقَامَ مَا تَيْسَّرَ لَهُ؛ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ يَعْنِي: لَهُ مِائَةٌ
أَلْفِ شَهْرِ رَمَضَانَ فِي غَيْرِهَا، وَكَانَ لَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ
دَرَجَةٌ، وَفِي كُلِّ لَيْلَةٍ دَرَجَةٌ، وَفِي كُلِّ يَوْمٍ شَفَاعَةٌ، وَفِي
كُلِّ لَيْلَةٍ شَفَاعَةٌ، وَفِي كُلِّ يَوْمٍ حُمْلَانُ فَرَسٍ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ، وَفِي كُلِّ لَيْلَةٍ حُمْلَانُ فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَفِي
كُلِّ يَوْمٍ عِتْقُ رَقَبَةٍ، وَفِي كُلِّ لَيْلَةٍ عِتْقُ رَقَبَةٍ

*Men edreke şehre ramadâne bi Mekkede
fe sânehû ve kame minhu ma teessere.*

Kim Ramazan ayını Mekke'de yakalarsa. Yani Mekke'deyken Ramazan geldi. İdrak etti Ramazan ayını, erişti Ramazan'a, Mekke-i Mükerreme'de.

Fesamehu.

Ve Ramazan ayını Mekke'de oruç tutarsa.

Ve kame minhu.

Ve gece namazları da teravihleri de orada kılarsa.

Ma teessere.

Yani Allah nasip ettiği kadar orada kılarsa bu namazları.

Keteballahu lehu.

Onun için yazar, Cenab-ı Hak. Mekke'de oruç tutup, namaz kılana yazar.

Miete elfi şehri ramadane fi ma sivahu.

Başka yerde geçirmiş olacağı, geçirmiş olsaydı o Ramazan'ı, başka yerde geçirmiş olduğu takdirde alacağı sevabın 100 bin mislisini verir.

100 bin, bu nedendir?

Mekke'nin bereketindedir. Mekke'de kılınan her namazda öyle 100 bin misli sevaplıdır. Oruç da öyleymiş demek ki. Peygamber Efendimiz diyor ki benim Medine'deki mescidimde kılınan namaz başka yerde kılınan namazdan bin kat sevaplıdır. Mekke'deki mescit hariç, orada 100 bin mislidir diyor. Namaz 100 bin misli, oruç da 100 bin misli. Allahu ekber, 100

bin Ramazan geçirmek. Yahu şu Osman'dan izin alsak da bir dahaki sene sağ olursak Mekte'ye gitsek bari.

İzin alırsız değil mi?

Başka zaman gideriz önceden, bak geldik kusura bakma filan. Bir de vekil göndeririz. Biz önümüzdeki Ramazan İnşallah Mekke'de yapalım. Hep beraber İnşallah. 100 bin. 100 bin senede bir Ramazan oluyor. 100 bin Ramazan. 100 bin sene demek, durmam ben.

Acaba yarın mı gitsem?

Kaçırdık mı birazını?

ve ketebelehu bi külli yevmin itka raketin. Her gün için bir köle azat etmiş sevabı verir. Köle azadı ne kadar bir miktar oluyor, bu nasıl bir şey? Kolay bir şey değil, bir tır kamyonu alsan, bir tır kamyonu Allah yolunda versen bizim vakfa mesela.

Kim yapmış bu babayiğitliği?

Köle azat etmek yani öyle mühim bir şey. Çünkü köle sabah akşam senin karşında duruyor çalışıyor. Maaş istemiyor bir şey istemiyor. Yat orada diyorsun yatıyor. Ne verirsen onu yiyor. Vermezsen aç kalırsa hiç bir şey mecburiyetin yok. Bütün hizmetleri o yapıyor. Sen

Efendisin o köle. Bir köle azat etmek çok sevap.

Ebu Bekri Sıddık, Bilal Habeşi *radiyallahuanh*'i satın aldı. Çok pahalıya satın aldı, azat etti, çok sevaplar kazandı. Zaten Ebu Bekri Sıddık Efendimiz'in kazandığı sevapların ölçülmesi, bizim dilimizle ölçemeyiz, söyleyemeyiz, anlatamayız. Sonra;

biküllü leyletin itka rakabetin.

Her gece için de bir köle azadı daha, gündüz için bir azat, gece için bir azat. İki köle oluyor her gün için. 60 köle azat etmiş gibi sevap alıyor.

Ve külli yevmin humelane feresin fisebilillah.

Her gece Allah yolunda bir at yükü kadar bir şey vermiş gibi. Atın bir tarafına bir çuval, bir tarafına bir çuval. At bayağı bir şey taşır. Bir at yükü kadar infak etmiş.

Artık üzüm mü, pirinç mi, fasülye mi, gıdanın hangi cinsi, hurma mı?

Bir at yükü kadar Allah yolunda. Belki cihada giden insanlara verilmiş sadaka kadar sevap yazılır.

Ve fi külli yevmin haseneten ve fi külli leyletin haseneten.

Her gündüz için bir hasene yazılır, her gece için bir hasene yazılır, ayrıca. İbn Mace rivayet etmiş. İnşallah önümüzdeki Ramazan'ı Mekke'de yapmayı nasip etsin. Gerçi iki yere bağlandım ben. Bir, 5 yıllığına Rafet beni buraya çağırdı. Ben de olur dedim. Rafet'ten izin almamız lazım, bir. Bir de Osman'a, Norveç'ten gelen Osman, iki gün göründü burada. İnşallah cami alırsan biz de Ramazan'a oraya geliriz dedik. Ona bağlandık, iki. Bakalım ne olacak halimiz? Hayırlısı olur İnşallah. Vakit gelmiş. Başka bir hadise başlarsak iş uzar. Bu kadarla bırakalım. İnşallah yarın sağ olursak devam edelim. El Fatiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

26 Cemâziye'l-Âhir 1421 / 26.09.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü